

РОЗДІЛ I

МОВОЗНАВСТВО І МЕТОДОЛОГІЯ

К. В. Білик

Науковий керівник – доц. Н. В. Громова

ВИВЧЕННЯ ОБРАЗНИХ МОВНИХ ЗАСОБІВ НА МАТЕРІАЛАХ ПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ ГУРТУ KAZKA НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються особливості образних мовних засобів текстів пісень гурту «Казка». З'ясовано стилістичну роль тропів у текстах пісень гурту. Також визначено глибину емоційності пісень та їх народознавчі аспекти. Наведено способи ефективного використання текстів пісень у навчальному процесі, під час уроків з вивчення лексикології.

Ключові слова: мовний образ, символ, пісня, тропи, лексика.

Постановка проблеми. Суспільство не може стояти на місці, а завжди розвивається. І ми бачимо, що цей розвиток відбувається дуже швидко, а особливо прагнення та захоплення сучасного покоління дітей, яких все складніше зацікавити навчанням та вихованням.

Щоб зробити урок не лише пізнавальним, інформативним, але й підтримувати у дітей зацікавленість предметом, потрібно зануритися в їхні захоплення та інтереси.

Одним із захоплень сучасної молоді є музика, без якої вона не уявляє свого життя, адже музика супроводжує їх скрізь: під час прогулянки, подорожі, на святах, при гарному чи поганому настроях та ін. А от копіювати стиль та манери сучасних виконавців, а особливо улюблених – це завжди впливає на сприйняття світогляду та життя слухачів.

Враховуючи такий вплив музики, змісту текстів на сучасну аудиторію, можна застосовувати цю інформацію при навчанні та вихованні здобувачів освіти під час освітнього процесу.

Дослідження мови пісні є досить широким полем для вивчення, оскільки поети використовують велику кількість різноманітних мовних засобів. Кількість і характер тропів залежать від творчого методу і стилю автора. Поетична мова творів характеризується застосуванням різноманітних мовних засобів. І саме з

використанням сучасної пісенної творчості можна зацікавити учнів до вивчення образних мовних засобів на уроках української мови.

Аналіз актуальних досліджень. На сьогодні ще немає ґрунтовного лінгвістичного дослідження мови сучасних музичних гуртів. Дослідженням культури мови пісень українських гуртів у сучасній науці займалися Юлія Яручик, А. Ю. Власова, О. Є. Клецова тощо.

Мета дослідження. Висвітлення доцільності використання мовно-стилістичних особливостей текстів пісень гурту «Казка» у стилістичному аспекті на уроках української мови. Показати їх ефективність у навчальному процесі.

Об'єкт дослідження. Мова українських пісень гурту «Казка».

Виклад основного матеріалу. Слухаючи музичні композиції, нашу увагу завжди привертає спочатку музика, яка асоціюється з приємними моментами нашого життя, а потім ми вслуховуємося в зміст пісень. І чим більше ми захоплюємося творчістю того чи іншого співака, ми більше шукаємо інформації вже про життя виконавців, історії створення гуртів.

Так, перш ніж подавати приклади пісенної творчості співака чи гурту, ми знайомимо здобувачів освіти з життям та творчістю гурту.

Оскільки в статті йдеться мова про гурт KAZKA, то доцільно трішки звернутися до історії створення цього гурту. KAZKA – це молодий український гурт, який утворився у 2017 році. Гурт створений вокалісткою Олександрою Зарицькою, музикантом і звукорежисером Микитою Будаšem та мультиінструменталістом Дмитром Мазуряком. Дебютував на радіостанціях з піснею «Свята», з нею ж взяв участь у кастингу шоу «Х-фактор» – 8 та дійшли до 5-го прямого ефіру.

Музикантам кілька разів присуджувалося звання «Прорив року», а з піснею «Плакала» вони отримали статуетку в номінації «Хіт року» і відзначилися в рейтингу найпопулярніших треків України за версією Apple Music. За свого існування гурт встиг взяти участь у «Х-Факторі», засвітитися на Національному відборі «Євробачення», випустити три кліпи, дебютний альбом, дати сольний концерт та стати улюбленцями України.

Свій несподіваний зліт на вершину музичного Олімпу учасники групи пояснюють вдалим поєднанням народного стилю і елементів електронної музики, яке максимально розширює межі їх потенційної аудиторії.

Гурт має глибокі емоційні пісні. Кожна пісня – це одночасно окрема історія і частина великого цілого. KAZKA співає про радісне, щасливе, безтурботне дитинство і прощання з ним та болісний перехід у світ дорослих. Одним з частих образів гурту є танець: у пісні «Ніхто» танець подається відчайдушним інтимним образом єднання з коханим, у пісні «Сама» – напівп'яним самотнім танцем з тінню, а в пісні «Танці» – як спосіб маніпуляції чоловіком.

Авторські тропи яскраво і доречно передають настрій та характер пісень і мають величезний вплив на слухача та читача.

Головною темою пісні «Плакала» – це історія двох дівчат, зовсім юної і молодої мами, які переживають розставання з коханими, які не виправдали їх надій. Це призвело до нестримних сліз розчарування, проте, коли сльози висохли, дівчата твердо вирішили почати все спочатку.

Текст пісні насичений метафорами: «Горять, мости горять і сліз моря», «Врятують від стріл твоїх хоч би тіло», «Загнав під лід не знайду душу я», «Болить, ой як болить, і кров кипить», «Зотліла ніч, зранку все стало сіре» та ін.

Прослідковується звукове оформлення як алітерація – повторення подібних за звучанням приголосного звуку [р] для підсилення виразності:

*Врятуюсь від слів твоїх – буду ціла.
За рік образ не складу ціну я.
Горять, мости горять і сліз моря.
Та знай, це гра моя, менш слів – більше діла.*

Використана в тексті така поетична фігура, як риторичне запитання: «А лице умий дощем, що треба ще?».

Рефрен (повторення групи слів, рядка або кількох віршованих рядків у строфах):

*«... Та знай, це гра моя, менш слів – більше діла...
Та донька вже не спить, менше слів – більше діла.»*

Приклади завдань для використання на уроках української мови.

1. В уривку використано.

А. асонанс

Б. алітерація

В. оноματοпея

Г. художня деталь

«Врятуюсь від слів твоїх – буду ціла.

За рік образ не складу ціну я.

Горять, мости горять і сліз моря.

Та знай, це гра моя, менш слів – більше діла.

Врятую від стріл твоїх хоч би тіло.

Загнав під лід не знайду душу я.

Болить, ой як болить, і кров кипить.

Та донька вже не спить, менше слів – більше діла.»

2. Установіть відповідність.

Художній засіб

1) риторичне запитання – В

2) метафора – Б

3) рефрен – А

Уривки

А. ... Та знай, це гра моя, менш слів – більше діла..

...Та донька вже не спить, менше слів – більше діла.

Б. ... Горять, мости горять і сліз моря.

В. ...А лице умий дощем, що треба ще?

3. Пісня «Поплакала» побудована на:

А. порівняннях

Б. паралелізмі

В. метафорах

Г. тавтологіях

У пісні «Ніхто» героїня намагається зберегти в собі безтурботну дитину, утримати ще те «казкове». Вона все ще бачить мольфарів у лісі та намагається зчитувати знаки, які пророчать майбутнє чи допомагають зрозуміти реальне життя.

Символи, знаки з небес,

І мольфари не віщують нам добра з тобою.

Однак реальне все більше інтригує та поглинає її. До нього можна доторкнутися, обійняти і поцілувати. Таким чином підліткова романтична міфологія трішки відходить на другий план.

Пісня також насичена метафорами: «Глибка пекельна земля Обпікає ноги», «в лісі дерева не сплять», «Стіни мовчать», порівняннями: «...А я люблю тебе, як ніхто», «...Наче марево мій шлях», персоніфікаціями: «... дерева не сплять...», «... стіни мовчать...».

Приклади завдань.

1. В уривку використано.

- А. епітети
- Б. порівняння
- В. символ
- Г. гіпербола

*«З нами, щось не так
Наче, марево мій шлях
Я для тебе давно – ніхто
Багато слів, замало дій
Ти не знаєш моїх мрій
А я люблю тебе, як – ніхто»*

2. Установіть відповідність.

Художній засіб

- 4. порівняння – В
- 5. метафора – Б
- 6. персоніфікація – А

Уривки

- А. ... В лісі дерева не сплять.
- Б. ... Глибка, пекельна земля
Обпікає ноги.
- В. ...Наче марево мій шлях.

У пісні «Сама» героїня у стражданнях за молодим чоловіком наївно питає:

*«Лише тиша пише в чат,
Де вони тільки беруть тих хороших дівчат?»*

Підвищення пізнавального інтересу до навчання учня з шкільних дисциплін – основне завдання сучасної освіти. Якщо учню цікаво на уроці, він сам прагне до пізнання нового, і вчителю залишається тільки правильно направляти і коректувати цей шлях.

І одним з напрямків мотивування пізнавальної діяльності учнів – це музика. На сьогодні існує безліч молодіжних музичних стилів, груп, виконавців кожен з яких має своїх прихильників. Якщо розглядати музичні переваги більш широко, як невід’ємну частину естетичних, психологічних, світоглядних, життєвих, стильових переваг і установок, то вони відіграють вирішальну роль у формуванні духовного світосприйняття молодого покоління.

Висновки. Отримані результати з досліджуваної проблеми не претендують на повноту й вичерпність характеристики творчості гурту KAZKA, але можуть слугувати корисним додатковим матеріалом для вивчення мови українських гуртів загалом та індивідуального стилю учасників гурту зокрема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білодід І. К. Сучасна українська літературна мова: Стилїстика. Київ: Наук. думка, 1973. 588 с.
2. Возняк Т. І. Теорія літератури. Довідник. Практикум, 2016. – URL: <https://www.slideshare.net/HelenGolovina/ss-58546688>.
3. Гурт KAZKA: історія створення. SHVEDW, 2019. – URL: <https://www.navitv.net/gurt-kazka-istoriya-stvorenniya>.
4. Гурт KAZKA створює свій мультсеріал, – Олександра Заріцька. – URL: <https://uatv.ua/gurt-kazka-stvoryuye-svij-multserial-oleksandra-zaritska-video/>.
5. Етимологічний словник української мови: в 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1982. 631 с.

Bilyk K. Studing the imaging language means on the materials of "Kazka's" band songs in Ukrainian language lessons.

The features of figurative language means of the lyrics of the band "Kazka" is considered in the article. The stylistic role of tropes in the lyrics of the band is clarified. The depth of emotional songs and their ethnographic aspects are also determined. The ways of effective use of lyrics in the educational process, during lessons on lexicology are given.

Key words: linguistic image, symbol, song, trails, lexical material.